

Szklane pionki do gry znajdowane są zarówno na stanowiskach kultury przeworskiej jak i wielbarskiej, głównie w kontekście cmentarzysk. Są to szklane krążki o przekroju płasko-wypukłym posiadające zaokrąglone krawędzie. Mogły być one wykonywane poprzez upuszczenie lepkiego szkła na płaską bądź „piaskową” powierzchnię lub też stapiane z kawałków potłuczonego szkła lub mozaik. W zależności od sposobu produkcji żetonu ich podstawa jest płaska lub lekko wklęsła z licznymi wgłębieniami. Najczęściej wykonywano je z silnie zabarwionego szkła. Z terenu Polski znane są głównie pionki jednokolorowe: białe, czarne, zielone, niebieskie czy żółte. Do rzadkich znalezisk należą natomiast żetony wielobarwne, wykonane np. z mozaik. Chronologia ich występowania jest szeroka, mniej więcej od końca I w. n.e. do początków IV w. n.e.

Celem projektu jest bipolarne zbadanie szklanych żetonów z Okresu Wpływów Rzymskich z terenu Polski. Projekt ten będzie łączył w sobie zarówno badania archeologiczne jak i archeometryczne. Do badań archeologicznych możemy zaliczyć zbadanie kontekstu znaleziska, jego współwystępowanie z innymi zabytkami czy też scharakteryzowanie sposobu wytwarzania żetonu. Do określenia techniki wykonania pionków pomocne będą przeprowadzone przez autorkę wcześniejsze badania eksperymentalne podczas, których wykonywała ona pionki na różnych powierzchniach i sprawdzała jakie ślady pozostają na spodniej części żetonu. Tak więc jeżeli spodnia część jest płaska, możemy przypuszczać, że do produkcji użyto np. kawałka dachówki lub innego rodzaju wypalanej gliny, natomiast jeżeli jest ona podziurawiona żeton taki mógł być wykonany na piasku lub też piaskowcu. Szczegółowy katalog pozwoli na zbadanie różnic i podobieństw występowania żetonów w obrębie kultury przeworskiej jak i wielbarskiej. Badania fizyko-chemiczne zostaną wykonane za pomocą metody LA-ICP-MS. W metodzie tej próbkę pobiera się za pomocą lasera bezpośrednio z badanego przedmiotu bez konieczności jej wcześniejszego przygotowywania. Uważana jest ona za metodę nie-destrukcyjną. Pozwoli to na określenie składu chemicznego szkła. Przez wiele lat szkło rzymskie uważane było za bardzo homogeniczne, dopiero niedawno zaczęto wyróżniać w jego ramach grupy. Przyczyniły się do tego zarówno badania wykopaliskowe jak i ponowne przebadanie zalegającego w muzeach materiału w postaci bryłek szkła i wytworów. Okazuje się, że rzymianie produkowali surowe szkło w jednym miejscu (np. na terenie Egiptu czy Lewantu) a dopiero później transportowali je do pracowni, które je odbarwiały/barwiły i wykonywały z nich przedmioty takie jak paciorki szklane, naczynia czy właśnie żetony. Dzięki badaniom archeometrycznym będzie więc możliwe np. określenie technologii produkcji szkła, barwników/zmętniaczy.

Badania te pozwolą na poszerzenie naszej wiedzy na temat szkła wykorzystywanego do produkcji czy też samego wykonywania pionków jak również przychylią się do poznania ich znaczenia w obrębie kultur przeworskiej i wielbarskiej.